

תורה שבעל-פה

משפט, חברה ורפואה — מספרות השו"ת

יחידת לימוד אחת

הוראות לנבחן

א. משך הבחינה: שעה ורבע.

ב. מבנה השאלון ומפתח ההערכה: בשאלון זה שני פרקים.

פרק ראשון — (15x4) — 60 נקודות

פרק שני — (10x4) — 40 נקודות

סה"כ — 100 נקודות

ג. חומר עזר מותר בשימוש: אין.

ד. הוראות מיוחדות: אין.

כתוב במחברת הבחינה בלבד, בעמודים נפרדים, כל מה שברצונך לכתוב כטיוטה (ראשי פרקים, חישובים וכדומה).
רשום "טיוטה" בראש כל עמוד טיוטה. רישום טיוטות כלשהן על דפים שמחוץ למחברת הבחינה עלול לגרום לפסילת הבחינה!

ההנחיות בשאלון זה מנוסחות בלשון זכר ומכוונות לנבחנות ולנבחנים כאחד.

ב ה צ ל ח ה !

המשך מעבר לדף ◀

ה ש א ל ו ת

פרק ראשון (60 נקודות)

ענה על ארבע מן השאלות 1-5 (לכל שאלה – 15 נקודות).

1. מנהגי עדות ונוסח התפילה

א. (1) על פי הרב משה פיינשטיין, בעבר תושב חדש ביישוב היה צריך לקבל עליו את נוסח התפילה של היישוב, והיום אדם שעובר דירה יכול להמשיך להתפלל כהרגלו, ואינו צריך לקבל עליו את נוסח התפילה של המקום החדש.

מהו הטעם להבדל בין הדין שחל בעבר ובין הדין היום?

(2) "קבלה בידנו שיש ברקיע י"ב חלונות" (האר"י, מובא בדברי הרב עובדיה יוסף).

מדוע ברקיע יש י"ב חלונות, ומה למד מכך האר"י בנוגע לנוסח התפילה?

(9 נקודות)

ב. "וכשקידשו בית דין את השנה באושא, ירד ר' יוחנן בן ברוקא לפני רבן שמעון בן גמליאל

ועשה כר' יוחנן בן נורי. אמר לו רבן שמעון: לא היו נוהגין כן ביבנה. ליום השני ירד רבי

חנינא בנו של ר' יוסי הגלילי ועשה כר' עקיבא. אמר רבן שמעון בן גמליאל: כך היו נוהגין

ביבנה".

(ראש השנה, לב, ע"א)

כתוב מה למד הרב נחום רבינוביץ מדברי הגמרא האלה בנוגע לקביעת נוסח התפילה

בקהילה, והסבר כיצד למד זאת מדברי הגמרא האלה. (6 נקודות)

2. מעסיקים ועובדים

א. בפסוק שעניינו הלנת שכר נכתב: "כי עני הוא ואליו הוא נִשָּׂא את נַפְשׁוֹ" (דברים, כ"ד, ט"ו).

מה למדו הפרשנים מן המילה "נפשו" בנוגע להלנת שכר? כתוב שני הסברים. (6 נקודות)

ב. (1) עובדי קבלן המועסקים באמצעות חברות כוח אדם – מהי האחריות של חברות אלה

כלפיהם, ומהי האחריות של המעסיק בפועל כלפיהם?

(2) מי שמעסיק עובדי קבלן בידיעה ששכרם נמוך משכר מינימום עובר על שתי עבירות.

הסבר את שתיהן.

(9 נקודות)

3. צער בעלי חיים

- א. הרב יחזקאל לנדא, בעל "נודע ביהודה", דן בעיסוק בציד.
 (1) מדוע לדעת הרב יחזקאל לנדא אין בציד איסור משום "צער בעלי חיים"?
 כתוב שתי סיבות.
 (2) מדוע הרב יחזקאל לנדא מסתייג מן העיסוק בציד? כתוב שתי סיבות.
 (9 נקודות)
- ב. (1) הרב משה פיינשטיין אסר לפטם בעלי חיים לצורך שיפור המראה שלהם. הסבר מדוע.
 (2) מדוע שלל הרב עובדיה יוסף פיטום אווזים?
 כתוב נימוק אחד (מלבד הנימוק "צער בעלי חיים").
 (6 נקודות)

4. פדיון והחלפה של שבויים

- א. הרמב"ם פסק: "אין פודין את השבויים ביתר על דמיהן מפני תיקון העולם... ואין מבריחין את השבויים מפני תיקון העולם".
 בנוגע לכל אחד מן הדינים האלה, הסבר את הנימוק "מפני תיקון העולם". (6 נקודות)
- ב. (1) הרא"ש (מובא בדברי הרב שאול ישראלי) פסק שאדם חייב לפדות את אשתו שנפלה בשבי בפעם הראשונה גם ביותר מכדי דמיה".
 כתוב נימוק אחד של הרא"ש לפסק זה.
 (2) מחובת אדם לפדות את אשתו שנפלה בשבי למד הרב שאול ישראלי את חובת המדינה לפדות את חייליה שנפלו בשבי.
 הסבר את ההשוואה בין החובות האלה.
 (9 נקודות)

5. מושג הצדקה בתורת ישראל (הרב יוסף קאפח)

- א. (1) מדוע חזרה התורה על מצוות צדקה פעמים רבות בכמה ניסוחים, ולא הסתפקה בניסוח אחד?
 (2) התמיכה בעני אינה נחשבת מעשה "חסד". הסבר מדוע.
 (7 נקודות)
- ב. (1) "די מחסרו אשר יחסר לו" (דברים ט"ו, ח').
 הסבר כיצד יש לקיים את מצוות צדקה על פי פסוק זה, וכתוב דוגמה אחת.
 (2) מוטב להעביר כסף לעניים באמצעות גבאי צדקה, ולא לתת אותו לעניים במישרין.
 הסבר מדוע.
 (8 נקודות)

פרק שני (40 נקודות)

ענה על ארבע מן השאלות 6-10 (לכל שאלה – 10 נקודות).

6. כפיית טיפול רפואי

א. "השואל לחכם אם מותר לחלל שבת... במקום פיקוח נפש, הרי זה שופך דמים".

(רמב"ן, מלחמות ה', מובא בדברי הרב עובדיה יוסף)

הסבר קביעה זו, ונמק אותה. (4 נקודות)

ב. חולה שנתון במצב של "ספק סכנה", והרופא הורה לו לאכול ביום הכיפורים, אך החולה מעוניין להחמיר ולצום – יש שסברו שהוא רשאי לצום, ויש שסברו שאסור לו לצום.

כתוב נימוק אחד לכל אחת מן הדעות. (6 נקודות)

7. הפסקת היריון

א. הרב שלמה אבינר ממליץ לנשים לא צעירות לערוך בדיקות לפני לידה.

ציין שתי תוצאות חיוביות של המלצה זו. (4 נקודות)

ב. (1) מדוע בדיקה לפני לידה אינה נחשבת התערבות במעשה ה'?

(2) מדוע מותר לערוך בדיקה לפני לידה אף שיש בה סיכון לחיי העובר?

(6 נקודות)

8. סיכון עצמי להצלת הפרט והכלל

א. הרב דוד בן זמרא (רדב"ז) פסק ש"אם אמר השלטון לישראל הנח לי לקצץ איבר אחד שאינך

מת ממנו, או אמית ישראל חברך" – אין חובה למלא דרישה זו גם אם ישראל אחר ימות.

כתוב שניים מן הנימוקים של רדב"ז לדבריו. (5 נקודות)

ב. "דין התורה בזה הוא שבמלחמה ובשדה קרב אין דין של 'וחי בהם' " (הרב אליעזר וולדינגברג).

(1) הסבר מהו דין "וחי בהם".

(2) מדוע דין "וחי בהם" אינו חל בעת מלחמה? כתוב נימוק אחד.

(5 נקודות)

המשך בעמוד 5

9. שבע מידות בעובדי ציבור (הרב יוסף קאפח)

א. (1) "גבאי צדקה לעולם יהיו שניים" (הרב יוסף קאפח, על פי בבא בתרא, ח, ע"ב).

נמק הוראה זו של חכמים.

(2) "לא ייתן אדם פרוטה לארנקי של צדקה אלא אם כן ממונה עליה כרבי חנינא

בן תרדיון" (הרב יוסף קאפח, על פי עבודה זרה, יז, ע"ב).

מהי התכונה שאפיינה את רבי חנינא בן תרדיון?

(5 נקודות)

ב. (1) הסבר מדוע "תלמיד חכם האהוב על בני עירו, לא סימן טוב הוא לו" (הרב יוסף קאפח,

על פי כתובות, קה, ע"ב).

(2) אחת המידות הנדרשות מעובדי ציבור היא "אהבת הבריות להם".

מידה זו סותרת לכאורה את האמור בתת-סעיף (1).

כיצד יישב הרב יוסף קאפח סתירה זו?

(5 נקודות)

10. שאלות קצרות

ענה על שניים מן הסעיפים א-ג (לכל סעיף – 5 נקודות).

א. ציין את שלוש הפעולות הנדרשות בתהליך הגיור, וכתוב איזו מן הפעולות האלה אי-אפשר

לעשות בזמן הזה, ומדוע.

ב. המגייר גוי שאינו מתכוון לקיים מצוות –

כתוב מהו האיסור שעליו עובר המגייר, והסבר מדוע הוא עובר על איסור זה.

ג. יעקב ייצר צמר גפן וקבע סמל מסחרי לתוצרתו. יצחק ייצר אף הוא צמר גפן והשתמש בסמל

המסחרי שקבע יעקב.

מהי טענת יצחק להצדקת מעשיו, ומדוע לא קיבל הרב חיים פלאג'י טענה זו?

בהצלחה!

זכות היוצרים שמורה למדינת ישראל
אין להעתיק או לפרסם אלא ברשות משרד החינוך